

Gyűjtés: Fleiner Ignác hitk. elnök és a Nagyatádi Nőegylet gyűjtése ruhamegváltás címén 18. Deutsch Árpád Zalalövő ált. 6. Galandauer Manó Tab, gyűjtése 7.

Eljegyzési gyűjtés: Friedmann Ica Kiskunfélegyháza gyűjtése 5.

Lakodalmi gyűjtés: Winternitz Lipót Szikszó gyűjtése Türk Mór és Bárány Terka lakodalmán 7. (Hozzáj.: Stamberger M., Spiró J., Klein J., Klein P., Winternitz L., dr. Vadász Á., Zeisler M.), Strauszmann Teréz és Schlesinger Irén Berettyóújfalui gyűjtése Klein-Schlesinger lakodalmán 6.58. Spitzer Gy. Neugeboren A., Fried E. Nyírmada gyűjtése 10.20. (hozzáj.: Spitzer Gy., Weinstock F., Fried B., Fried K., Neuwirth J., Fried Henrikné 1—1. kisebb adományok: 4.20.

Purimi adományok: Schwarcz O. Kiskőrös 5. Löwinger Sándor Bpest 10. dr. Löwy Károly kormányfőtanácsos Sz.-fehérvár 5. Friedmann E. Szikszó 5. Sáfár D. Pusztacseg 10. Feldmár A. D. Kispeszt 10. Löwy nővérek Sz.-fehérvár 5. Deutsch Dávid Nagyörzöny 9.

Chebra Kadisák Zajin Adar adománya: Szigetvár: 10. Szilasbalhás: 5. Nagykanizsa: 10. Moson: Fischer Ignác ált. 12.90. Dunaföldvár 5. Turkeve: 10. Ónod: 5. Csorna 15. Szedged: P 15.

Purimi gyűjtés: Pliyovics Sára és Rosenber Lilli Berettyóújfalui gyűjtése: 13 P. Gottesmann Rózi és Schwarcz A. Nagyléta gyűjtése: 5.40. Kugler Nándor Szombathely által 59.80. Weisz Mór Nagyecsed gyűjtése 7.30. Weisz Rella és Löwinger Olga Jánosháza gyűjtése 8.

Jahrzeit alkalmából: Deutsch nővérek Abaujszántó 4.

Különböző adományok: Glaser Erzsébet VI. r. g. o. t. озонnapézből Nagyléta: 8. Korách Márk Bpest ált. 11. Reiner Antal Baja ruhamegváltás címén 10. Jászberényi Nőegylet 5. Freudenfeld Géza Kunbaja 6. Albertiirsai Nőegylet 5. öz. Grosz Mórné Tiszarád 10. Braun Lajos Disznósd 10. Ungár Rezső főrabbi Nagytétény ált. 10. Hozzájárult: dr. Böhm Pál, Nőegylet 5—5. Nógrádi Hitk. Machczisz Hasekel adománya 3.50. Friedmann Simonné Bpest 10. Dunaföldvári Nőegylet 10. Breuer Sámuel Csép 7. Láng Adolf Cséke 10. Schwarcz Mór Magyarorszék 10. Koch és Ripp Bácsalmás 5. Grünwald Mór Vanyarc ált. 3.50. Hozzájárult: Schneller T., Braun J., Grünwald M. 1—1. Schneller A. 0.50. öz. Kohn Lipótné Bodvaszilas 5. Burger Zsigmond Nagytétény 10.

Táviratmegváltások: Schwarcz Lipót Kunszentmiklós leánya lakodalmán 34.30. Hirschfeld Vác-Landau M. rabbi Kisvárda esküvőn 23.70. Altmann A. M. Debrecen lakodalmánál 9.80. Majesz Lázár Szarvas lakodalmánál 28.90. Herskovic Lajos S. A. Ujhely lakodalmán 9.20. Rosenbaum-Weinberger Nádudvar esküvőn 7.40. Türk Szikszó-Bárány Ónod lakodalmánál 22.50. Moskovic-Mandl Nyírmada lakodalmánál 8. Lichtenstein K. főrabbi Balkány. leánya lakodalmán 9. Löwin Béla Rajka lakodalmán 12. Goitein J. Sallamon főrabbi Högyész leánya és Gestetner Antal Győr lakodalmán 166.26. Kohn, Vác-Weisz Győr lakodalmánál 26.80. Ziffer-Weisz Győr esküvőn 21.80.

Apróhirdetések

Minden szó egyszeri beiktatása 16. vastagon szedett betűkből 32 fillér.

Házasság

HUSZONHÁROM év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. Telefon. Cég nélküli levelezés.

KIZÁRÓLAG előkelő körökben, házasságokat legdiszkrétebben közvetít, Meisels héber könyvkereskedés és tájékoztató, Rombach ucca 8. A Rombach templommal szemben. — Bármily könyv megvásárlásáért, levelezőlap hívásra, házhöz megyünk.

LÖWINGER SÁMUEL, Kaba. Házasságközvetítő. Eredmény biztos. Válaszbélyeg mellékelendő.

BENŐSÜLÉSRE keresek talmudban jártas, intelligens, jószívű, jó házból való fiatalembert. „Szerencse 25” jelíge.

Külféle

ÁLLÁST válladna fiatal leány vallásos családhoz gyermekek mellé. háztartáshoz vagy üzletben. Cím a kiadóban.

ORTH. csemege-, baromfi-üzletbe keresek jó megjelenésű, vevőkkel foglalkozni tudó, szakmában jártas kisasszonyt. Irásbeli ajánlatokat „100%-ig megbízható” jelíge a kiadóba.

MÁSFÉL ÉVES gyermek mellé kisasszonyt keresek, ki a főzéshez is ért. Ajánlatokat fizetési igénnyel dr. Lemberger Albertné, Győr, címre kérek.

FESTÉKESEKNÉL, fűszerekénél bevezetett, szombattartó fiatalembert felveszek. Nektária Szeszkereskedelmi R.-T., Eötvös-u. 24. I.

ÓVADÉKKÉPES ügynök képviselőt, pénzbeszedőt vagy bármilyen bizalmi állást elvállal, úgy Bpestben, mint vidéken. Ajánlatokat „Tüchtig” jelíge a kiadóba.

„FAVORIT”
fest, mos, tisztít
VI. PAULAY EDE-UTCA 51.
Szombaton zárva.
Értesítésre házhöz küldök.

**Csodaszép
parókák**

Tartós ondulolás (Dauerwellen)
és hajfestések. — Szolid árak!

Pock Károly
hölgyfodrász
Budapest
VI. Andrassy-ut 19
Telefon Aut. 199-10

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ

Spatz Henrik könyvnyomdája
Budapest, VII., Kertész-utca 21.

Függöny maradékvásár

LÖWY ARTHUR-nál

Francia csipkeszövetek
négyzetméterre 2 pengő

Király - utca 15
Lipót-körut 25

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ל"ד

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Sip ucca 10. sz.
Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791.
Egész évre 20 pengő

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Hitközségeink krizise

Négy levelet kaptunk e héten vidéki orthodox hitközségekből. Tartalmukat nem kell kommentálni, önmaguk beszélnek. Az egyik levél arról számol be, hogy a hitközség metszője fizetését csupán 5—6 pengős részletekben kapja s dícsérőleg felemlíti, hogy a metsző mindezek ellenére mintaszerűen tölti be hivatását. Egy népes város orthodox hitközségének egyik funkcionáriusa költözködött május elsején — írja egy másik levél — de a régi lakásának tulajdonosa a lakbérhátalék biztosítására lefoglalta ingóságait, az új lakás bérbeadója pedig előre kéri a bért, amit nem bírtak rendelkezésre hoztatni. Egy harmadik községből viszont azt írják, hogy nem tudnak választani: vagy feladják az iskolajukat, hogy a tanító fizetése ne terhelje őket, vagy pedig nem tudják fizetni többi alkalmazottaikat — és a helyzetre jellemző az a körülmény, hogy az illető iskola államszegélyes s a hitközség tulajdonképpen csak a tanítói fizetés egy töredékét fedezi. S mit mondjunk a negyedik levélről? Szomorúan vettük tudomásul, hogy a 3 melamed közül az egyiket el akarják küldeni, még annak az árán is hogy az egyik melamedre 40-nél több gyermek jutna, ami pedig ellenkezik a talmuddal s a Sülehon Óriék szabványaival, amelyek tulajdonképpen minden 25 növendék számára egy oktatót írnak elő. Mint valószínű oázis a sivatagban, hatott ránk egy ötödik, Nyíregyházáról érkezett levél, mely szerint az ottani, kitünően vezetett talmudóránál a melamedek számát 6-ról 7-re szaporították. Ez azonban csupán szporadikus jelenség.

Az említett első négy levél kommentár nélkül is szomorú képet nyújt a vidéki orthodox hitközségek helyzetéről. Annnyira jutottunk tehát, hogy a hitközségi élet rendes funkcionálása nincs biztosítva!

Minden levél egy-egy reflektor, amely bepillantást enged a sötétségbe. Sokszor szoktuk idézni és bizakodva emlegetni bölcsőink ama megállapítását: „a községnél nincs szegénység” (*én anijusz bezibür*). De ez a megállapítás, úgy látszik, csak békés és normális időkre vonatkozik. A mostani viszonyok mellett tehát tenni kell valamit, hogy a hitközségek normális működése zökkenést ne szenvedjen.

Ez talán a legfontosabb témája kell, hogy legyen minden országos orthodox összejövetelnek. Egyesült erővel talán ott is lehet eredményt elérni, ahol az egyes gyenge volna. Nemcsak az említett négy levél ad e soroknak időszerűséget, hanem az angol-zsidó szövetség jelentésének egyik részlete. A *Zsidó Ujság* mai számában olvasható, hogy az *Anglo-Jewish Association* évi jelentésében felemlíti, hogy a magyar zsidóság gazdasági támogatásért fordult hozzá. A magyar-zsidó közvélemény

joggal kíváncsi lehet: ki járult a szövetség elé ilyen kérelemmel? mi lett a kérés eredménye? ha van pénz, hol van? ha meg van ígérve, ki kapja, ki fogja szétosztani? ha nincs megígérve, akkor az *Association* miért dicsekszik vele s miért állítja mintegy pellengérré a magyar zsidóságot? Mert egy ország zsidóságának kérni, nem szégyen, de kérni és nem kapni, igazán nem dicső dolog! S tovább felmerül a kérdés: összefügg-e ezzel a zsidó hitközségek felállítására vonatkozó akció, amely egyideig beszéltetett magáról, azután elaludt s most megint ébredőben van? Miért nem csinálják meg e hitközséveteket? Csupa kérdés, amelyekre nem tudunk válaszolni. De egy bizonyos: az orthodoxiának ott kell lennie a döntésnél és igyekeznünk kell az esetleges támogatásból legelőször a hitközségek normális életét biztosítani, hogy ne a talmudóra és a sechita körében álljon be a zavar.

Prónay és Haller

A hírlapok hasábjairól e héten két oly név szólt hozzánk, amelyek olvasásán kellemetlen érzések támadnak minden zsidó emberben, aki átélte Magyarországon 1919. és 1920. évi történéseit. Akkoriban kezdődött a dunántúli véres eseményekkel, amelyek *Prónay* nevéhez fűződtek, és folytatódott a propagandaminisztériummal, amelynek élén *Haller* István állott, a numerus klauzus apja, akinek vezetése alatt megjelent zsidó-ellenes nyomtatványokat még 50 év múlva is — szelid szóval élve — idegenkedve és fejcsóválva fogja olvasni a kutató, a Nemzeti Múzeum könyvtárában. Tizenegy év után ismét időszerű lett a két név. A numerus klauzus apját beperelte egy zsidó diákleány, akit a numerus

klauzus Amerikába kényszerített, mert Haller állítólag vállalkozott egy amerikai vízum megszerzésére, a pénzt is felvette, de a beutazási engedélyt nem járta ki. Prónayt pedig elítélték oly ügyek miatt, amelyek részletezése nem tartozhatik e lapokra. A kárörömöt tiltja a mi erkölcsünk és így számunkra az a tanulság szól a két esetről, hogy a zsidógyűlölet nem konstruktív program, egyideig lehet belőle és általa hirnevét, hatalmat szerezni, de nem tartósan. Sőt az a tény, hogy egy országban másodrangú polgároknak tartják a zsidókat, sokszor megráztarta egyeseknek a fejét. Azt hitték, hogy az egész világ csupa zsidókból áll és nekik mindenkivel szemben, minden meg van engedve s így saját

kárukon tanulják meg, hogy a zsidógyűlölet kihasználásában konkurrensaik támadtak, akikkel nem lehet oly könnyedén elbánni. S kiderül, hogy a hazafiaskodó gyűlölet mellett sokszor egy kis üzlet is meghúzódik. A sebeket okozó, orvosnak jelentkeznek, a gyújtogató, tűzoltóként működik, — ami igazán nem valami magasztos etikai nivó. Ha mindenki levonná az említett két névvel kapcsolatos esetekből a tanulságot, akkor oly idő következik be majd, amikor nincsenek másodrangu polgárok s amikor a becsületes munka a jó üzlet, nem pedig a numerus klauzuzos gyűlölet.

A „halott” chaszidizmus hazája

A Zsidó Ujság mai számában szó van a vilna-környéki áradás zsidó áldozatai között *Braszlav* zsidóságáról is. Ez adja a szomorú alkalmat annak megemlézésére, hogy a kis városka nevezetes szerepet játszik a chaszidizmus történetében. Ott működött Rabbi Nachmon Braslav, aki a Báál Sém unokája volt. 1771-ben született, összesen 40 esztendő élte, de működése egyedülálló a chaszidizmus történetében. Ő ugyanis méltóságát, amelyet hívei között elfoglalt, nem ruházta át utódjára, nem alapított tehát rebbe-dinasztiát. Különösen azt igyekezett írásaiiban hangoztatni, hogy az ember *önmagában* bírja a lehetőségét annak, hogy felülemelkedjék az élet bajain. Hangsúlyozza, hogy a *jézer-horá* segítségével lehet a legjobban szolgálni az I-tent, azaz szenvedéllyel, odaadással. A mai élet szerinte nem is nevezhető földi életnek (*ajlom háze*), mert az valóságos pokol (*géhinojm*) és csak az ember, aki I-tent létbe fűzi a lelkét, képes felülemelkedni az élet visszasságain. Rendkívül nagy olvasottsága volt a középkori vallásbölcsezet műveiben, de azért ellene szegül gondolatainak, rendkívül „hidegnek” tartja őket, a

vallásos élet számára, nem hasznosaknak és ezért el is tiltja híveinek az *Even Ezró*, a *Ralbag* stb. tanulmányozását, sőt még a Rambam „*Majre Nevüchim*”-jét sem ajánlja. Különös az, hogy azt a férfit is, aki pedig a szerinte „hideg” gondolkodókat elítéli, „hideg choszid”-nak tartották kortársai, sőt üldözték. Különösen ellenségeskedésben állottak a braszlaviakkal a csernobili choszidok. Mi ennek az antagonizmusnak az oka? Hiszen Rabbi Nachmonnak minden egyes sora kisugároz magából merevséget és költői fantáziát? E tekintetben utalni kell az ő meséire (*Máuszjojsz*), amelyek az egyszerű, az élet munkájában elfáradt embert ki akarják emelni a szomorú valóból és a fantázia szárnyain fel akarják emelni a titkok országába. E mesébe öltöztetett tanítások ihlettségét még a Buber által készített, német fordításban is érezzük. Miért volt tehát a harc? A versengés okát némelyek abban látják, hogy írásaiiban visszatérő motívum az, hogy: olyasvalamit kell nekünk csinálnunk, aminek mindenkorra kiterjedő hatása legyen (*kijum loád*). Ezt sokan úgy magyarázzák, hogy saját egyéniségét érti ezalatt és így ezzel azt akarta mondani, hogy egyénisége felülmulja az összes kortársait. Ezért nem is jelölte meg utódját, hanem híveit arra buzdította, hogy elsősorban külön-külön merüljenek el iratai tanulmányozásába és egész életüket így rendezzék be. Ezért nevezték az ő irányzatát „halott”-nak és követőit most is „halott choszidoknak” csúfolják. Hívei és tanítványai azonban nem törődnek ezzel, ragaszkodnak Rabbi Nachmon rendszeréhez és dacára annak, hogy egész életüket choszid módra élék ki, nem ismernek rebbekat és nem is zárandokolnak hozzájuk. S most alkalmuk van a nagy árviz-pusztulás láttára elmélkedni a nagy mester ama szaváról, hogy ez a világ az ő sok bajával I-tent nélkül egy „géhinojm” volna.

Különféle hírek

— TÁRGYALÁSOK PALESZTINAI ÜGYEKÉRŐL. Mint megírtuk, a palesztinai arabok nem akarnak tárgyalni Londonban sem a zsidókkal, sem a kormánnyal. Az angol kormány erre diplomatikusan oldotta meg a dolgot. Londoni jelentés szerint a Simpson által kidolgozott országfejlesztő tervek megvitatása szerdán kezdődött egyidőben Londonban és Jeruzsálemben. Mialatt Londonban a tanácskozásokon részt vesznek a Jewish Agency kiküldöttei és egy miniszterközi bizottság, amelynek tagjai: a Gyarmatügyi Hivatal egyik tagja, a Kinestári Hivatal képviselője és Skótszág lord-ügyvédje, addig a párhuzamos üléseken Jeruzsálemben a kormányzó és az arabok képviselői folytatják a megbeszéléseket.

— VARSÓI HIREK. 30 lista a hitk. választásokra. Május végén lesznek a hitközségi választások Varsóban. Jellemző a nagy érdeklődésre, hogy 30 jelölő lista került forgalomba — egyelőre. A pártok névben visszatükröződik a mai zsidóság egész tagozata. Felvonul az asszimilánsok, a cionisták, a jobb- és baloldali Poalé cionisták (szocialista cionisták), a demokraták, az Aguda, a jótékonyági intézmények, az Agudába tartozó munkások, a kozenitzi choszidok stb. stb. pártja... Kevesebb érdeklődés több volna. — Női kongresszus. Varsóban most ért véget a „Benajs Aguda” női szervezet kongresszusa. A kongresszuson elfogadtak egy határozati javaslatot, hogy a szervezet tagjai ápolni fogják a tradicionális iparművészetet s igyekezni fognak izlésesen és művésziesen kidolgozott Tóra-függönyöket, homlokszalagokat asszonyok részére, macszetáskákat, tefilin-tartókat forgalomba hozni, illetőleg e tárgyak szép kivitelének propagandát csinálni. Határozatba ment, hogy legalább szombaton csak jidisül beszéljenek.

— DUNASZERDAHELYRŐL írják: A „Volt Galántai és Nagymagyari Tanítványok Egyesülete” kb. 40 tagu szerdahelyi helyicsoportja *szá* traktátus befejezése alkalmából *szijum*-ünnepélyt rendezett. Szellemes tóramagyarázatokat mondtak: Krausz M. A., Dreisinger S. és Stern H., továbbá R. Jüdo Schwarz tal-mudtudós. — Az Egyesület felkéri tagjait, hogy kezdjék meg *szijum* tanulását, melynek *szijumje* a galántai Elül havában tartatik meg.

Megalakul a „Machziké Hadosz”

— Szerdán lesz az alakuló közgyűlés Szerencsen —

A Zsidó Ujság február 13-i számában *Katzburg Miksa* ózdi főrabbi kiadta a jelszót: „*Keltsük életre a Machziké Hadoszt!*” Cikkében a jeles főrabbi kifejtette, hogy az — összeomlás óta elaludt — egyesületre sohasem volt oly égető szükség, mint manapság, amikor a vallási és gazdasági zsidó problémák tömege: a Talmud-török és jesivák kérdése, a *szó*-tartás akadályainak elhárítása, a gyermeknevelés és mindannyi kérdések — megoldásra várnak.

Katzburg főrabbi cikke nem maradt a pusztába kiáltó szó. Csakhamar lelkes munkatársakra talált *Rosenbaum* Lipót tállyai és *Pollák* Emánuel szerencsi főrabbi urak személyében.

A három főrabbi — mint előkészítő bizottság — serényen hozzálátott a szükséges előmunkálatokhoz és f. hó 13-án, szerdán d. e. 10 órára alakuló közgyűlést hívtak egybe Szerencsre, mely közgyűlést a hitközség üléstermében fogják megtartani.

A háboru előtt tudvalevőleg több *Machziké Hadosz* egyesület működött. Most egyelőre a *borsód-abauj-*

zemplén-szabolcsmegyei egyesület megalakulásáról van szó, melyet a többi körzetek M. H. egyesületeinek megalakulása kövessen.

Az alakuló közgyűlés egybehívására az előkészítő bizottság tagjai által kibocsátott héber *קול קורא* (felhívás) lendületes hangon utal az idők mostohaságára és a hit erősítésének szükségességére. Többek között a következőket mondja:

— Testvéreink! Hívó hitfeleink! Nem lehet gondolkozás nélkül napirendre térni azon anomália fölött, hogy a háboru kezdetétől fogva a bajok nap-nap után szaporodnak. De különösen a legutóbbi időben, melyben a parnósók teljesen leromlottak s a viszontagságok már-már elmerüléssel fenyegetnek.

— Fogózkodjunk a Tóra életmentő elixirjébe, mint az elmerülő hajó kapitánya, aki inté a kormányost: „fogd jól a hajó kormányát a kezében, mert ameddig azt fogod, — addig élsz...”

— S amíg ki nem aludt *ה'* a valóság szikrája, szent kötelességünk kezünket szívünkre tenni és az igazságot felismerni; vajjon helyesek-e utjaink a vallásosság terén? vajjon eleget tesziünk-e a Tóratanu-

lás kötelezettségének? a Tóra ösvényein neveljük-e gyermekeinket; a zsidó erkölcs, a szemérmesség utjain leányainkat? Vizsgáljunk meg mindent tüzetesen, s akkor meglátjuk, hogy a Tóra várfalai megerősítésre szorulnak.

— S épen ezért, siessünk feleleveníteni a *borsód-*, *abauj* stb. megyék M. H. egyesületét, melynek feladata leszen a vallásosság fölött örködni! Szeretetteljesen meghívjuk tehát egy a főt, főabbikat, mint a nagy-rabecsuilt *báálé batim* urakat: *jöjjenek el minél számosabban, s vegyjenek részt a M. H. újjáalakításában.*

Igen fontos, s az akció abszolút komolyságát dokumentáló momentumként megemlítjük, hogy a

mádi, kisvárdai, nyírbátori, nagykállói és ujhértói gaonok

értesítették az előkészítő bizottságot, hogy az alakuló közgyűlésen — *כלי נדר* — meg fognak jelenni.

Mi, a magunk részéről szeretettel üdvözljük a szent ügy érdekében összeülő közgyűlést a régi szózáttal: *ברונים הנאים נשמע ד'* és kívánjuk, hogy a lelkes férfiak fáradozását teljes siker koronázza!

EGYÉBKÉNT NEHEZEN EMÉSZTHETŐ ÉTELEKET IS KÖNNYÜVÉ TESZI

בשר
Ceres

100%-OS TISZTA NÖVÉNYZSIR

HEIDEN LEÓ EKSZERÉSZ ÉS ÓRÁS Budapest, VII., Király ucca 21.

TELEFON: JÓZSEF 381-10

Valódi ezüst gyertyatartók, menórák, beszomim-tartók, eszrogdobozok, szédertálak, serlegek nagy választékban. Alkalmi és nászajándékok briliáns arany és ezüst tárgyakban, dús választék! Olcsó gyári árak!

A munkácsi főrabbi Debrecenben

Debrecenből jelentik nekiünk: A munkácsi főrabbinak az utolsó-előtti szombaton való ittléte valószínű demonstrációja volt annak, milyen nagy népszerűségnek örvend a gaon a széles réprétegek sorában. Az állomáson hűveinek nagy csoportja várta, kibontott zászlóval fogadták, melyen

ברוך ה'א וי' אדוני מורי ורבינו
felírással üdvözölték. Szombaton a hitközség nagytemplomában volt az ima, amelynek keretében nagyszabású dróssót mondott. A dróssóban palesztinai tapasztalatait népies, megnyerő előadással ismertette, mely talmudikus és szellemes agadikus magyarázatokkal gyönyörködtette hallgatóit. Lelkes beszédében erősen ostorozta a cionizmust és az agudizmust. Messze vidékekről is felkelesték. Többek között a nyirbogáti, püspökladányi, gyöngyösi, bereettyóújfalui, szarvasi, náduvári, szoboszlói, derecskei, földesi, ökörítői, tiszadadaí stb. főrabbi, a váci h. rabbi és számos más zsidó előkelőség kereste fel a munkácsi főrabbit, aki több fontos zsidó közügy megbeszélésére használta fel debreceni tartózkodását.

Meg kell emlékezni azokról is, kik nagy fájdalommal gondolnak a főrabbi debreceni tartózkodására. Azt a 40-50 hívót értjük ezalatt, akik autóbusszon igyekeztek Debrecenbe péntek délután: a gépkocsi defektust kapott Hajdúhadházon s így ott kényszerültek szombatot tartani...

**Legizletesebb
legjobb
legolcsóbb**

Weisz Jenő orth. כשר
kávézó és étkezdéje
BUDAPEST, VII. DOB-UTCA 37

Hústalan menü P — .76
Húsos menü P 1.30

R. Jechezkel Stern נ"י Nyiregyháza, május 4.

Még nincs egy éve, hogy a magyar orthodoxia mely gyásszal kísérte utolsó útjára a földesi gaont z. c. I. és most a Nyiregyháza lakó fia: R. Jechezkel Stern hunyt el 49 éves korában. Egész élete nem volt egyéb, mint magyarázata a szent zsolttáros igéjének: „*mi jále behár Hasém... neki kapáim úvar levov* — ki emelkedik az Ur hegyére? A tiszta kezű, makulátlan szívű”. Szerény, tiszta jelleme tiszteletet követelt: gazdag és szegény, zsidó és nem-zsidó egyaránt megbecsülték. A jótevésében, a nemes gyakorlásában nem ismert akadályokat. Szíve, lelke, esze teljesen I-tennek volt szentelve. Mélyes jámborsága és Tóratudása visszatükröződött minden cselekvésében. A zsidó közügyekkel odaadásal, szeretettel és finomlelkű felelősséggel foglalkozott. A nyiregyházi orth. Chevra Kadisa, valamint a Talmud-tóra oszlopos tagja s tetterős pártfogója volt. Öt évig lakott Nyiregyháza, de nevét beírta az orthodox hitközség történetébe arany betűkkel. Előbb Nagyállón lakott s utolsó kívánsága szerint ott is temették.

Az orthodox Országos Képviselő-ség tisztelt s buzgó tagja volt s nagy szeretettel kísérte mindenkor az országos felekezeti ügyeket.

A tetterős embert 2-3 év előtt gyomorfekély támadta meg, sokat betegeskedett. Pestre jött gyógykezelni magát, de ott utolérte a halál. Vasárnap délelőtti érkezett Kállóba a budapesti orth. Chevra autója a halottal. Mindenünnen özönlött a nép, hogy megadja a kiváló embernek a végtisztességet. „*Hakofó*” körmenetek elvégzése után a gyászbeszéd sorát Bródy Emánuel nagykállói főrabbi kezdte meg. Siratta jó barátját, a nyiri orthodox zsidóság kiválóságát. Utána Wüder Sölem nyiregyházi, majd Halpert Salamon hajdunánási főrabbi (az elhunytak

Gyermekek nyaraltatását

hitközségünként elvállalom.
Bővebb felvilágosítást levélben.
ÖZV. KOHN SAMUEL NÉ
BALATONSZEMES.

sógora) beszéltek nagy hatással. Bucsuztatták még Lichtenstein Kisziel balkányi főrabbi, Lichtenstein J. Hillel földesi főrabbi (sógora), Pláner M., a földesi chevra nevében, Heller Mór a nyiregyházi hitközség és chevra nevében.

A sírnál Heller Lázár, a nyiregyházi Talmud-tóra és szefárd imaház nevében mondott könnyekig ható beszédet.

A temetőben apósa mellett talált nyughelyet... Mindannyian, akik ott voltak, a százakra menő kegyeltevő érezte, hogy ebben az esetben megvalósult: „*Jechezkel löchem lemajfész*”. R. Jechezkel Stern lehet mindannyiunk mintaképe, mert életével megmutatta, miképpen kell I-ten törvényeit valóvá váltani, élet-erővé alakítani. — תענב"ה Sch.

Trencsénteplic-fürdőn

a legjobb orth. kóser penzió a Fischhof-féle vendéglő a park közvelen közelében. Elismert kitching konyha és kiszolgálás. — Tulajdonos: FISCHHOF ADOLF vendéglős Galántáról.

— A VÁCI SIRKÓAVATÁS. A tavaly elhunyt nagy gaon sirkövét f. hó 12-én, kedden délután 2 órakor avatják fel. (Bpestől a 12.20-kor induló vonattal lehet odaérni.)

Csodaszép parókák

Tartós ondolás (Dauerwellen) és hajfestések. — Szolid árak!

Pock Károly
hölgyfodrász
Budapest
VI. Andrásy-ut 19
Telefon Aut. 199-10

— A SZARVASI „T. B.” a következő tisztikart választotta: Meisels Henrik főrabbi örökös diszelnök, Schlesinger Salamon elnök, Katz Béla gondnok, Schwarcz Miksa ellenőr, Fekete Sámuel pénztáros.

Pollák Sarolta

kozmetikai intézete: Hajszálak kiirtása arcról, karról, szépségápolás, helyi soványítás legmodernebb alapon, szemölcsirtás, hámlasztások. (Díjtalan tanácsadás). „Miracle” hajeltávolítószer szétküldése utasítással: Budapest, VI., Andrásy-ut 38. Párizsi Áruházal szemben. Kérjen prospektust!

Harminc év a jótékonyág szolgálatában

— Kaphatnak-e a magyar jesivák a „Haffkine” alapítványból? —

Harminc éve lesz május végén, hogy megalakult a „Hilfsverein der deutschen Juden”, azaz a németországi zsidók azon egyesülete, amely a külföldi zsidóság segélyezését tűzte ki célul minden politikai és vallási állásfoglalástól eltekintve. Ebből az alkalomból egy összefoglaló jelentés látott napvilágot az egyesület munkásságáról.

A jelentést az egyesületnek egyik alapítója, a 80 éves Landau főkonzul írta, aki 30 éven keresztül a Hilfsverein minden munkájában tevékeny részt vett. Az egyesület arra igyekezett, hogy azokban az országokban, ahol a zsidók politikailag és gazdaságilag el vannak nyomva, segítségükre siessen. Nem pillanatnyi jótékonytságot akart gyakorolni, hanem intézményesen akart segíteni: mezőgazdasági és ipari kiképzést segített elő, támogatta a zsidó háziipart és az elhelyezkedést igyekezett megkönnyíteni. 1913-ig 200.000, a hazájából ki-

vándolásra kényszerített zsidót segített a tengerentúli országokba. Amikor Oroszországban 1903-ban, 1905-ben és 1906-ban pogromok törtek ki, ugyszintén az 1907-ben lezajlott zsidóellenes romániai kilengések alkalmából nagyarányú segélyakciókat indított. A balkán háboru alatt 1912-15, valamint a világháboruban a német okkupációs területeken a zsidók számára melegező szobákat, népkonyhákat, ideiglenes kórházakat állított föl.

A háboru után különösen fontosá vált a zsidó emigráció kérdése. 1921-től 30-ig több, mint félmillió átutazó és kivándorló vette igénybe az egyesületet. 1921-ben az oroszországi éhínség zsidó áldozatait támogatta. Tevékenykedett 1928-ban a bulgáriai földrengés károsultjai érdekében. Részt vesz ama munkában, mely az ukrainai pogrom után maradt árvák nevelését eszközli. A szovjet-oroszországi új mezőgazdasági zsidó telepeken, Ukrajnában és

Krimben beteg-ambulatoriumokat tart fenn.

Az egyesület működésének nagyfokú elismerését mutatja a Haffkine-alapítvány. Ez a híres bakterológus és szerológus, akinek több ragályos betegség elleni szérum föltalálását köszöni a tudomány és az emberiség, végrendeletében 1½ millió svájci frankot hagyott a Hilfsvereinnak, hogy azt keleturópai jesivák támogatására fordítsa, esetleg úgy, hogy a növendékeknek segítségül legyen oly foglalkozás elsajátításában, hogy a jesivából kikerülve, elhelyezkedhessenek az életben.

A Hilfsverein működésének története tehát mintegy összeszűri a zsidó göltisz válfajait az utolsó 5 évtizedben. — *Ami pedig a Haffkine alapítványt illeti, üdvös volna, ha a magyar jesivákra irányítanák a figyelmet az illetékes körök, amint ezt a Zsidó Ujság már megemlítette Haffkine professzor elhunyt alkalmából.*

Értesítjük

igen tisztelt vevőinket és ismerőseinket, hogy gyárunk az idén harmadszor is részt vesz a

Budapesti Nemzetközi Vásáron

(május 9-18)

és ott a virstliárunk gyártásának bemutatására hatalmas pavillonban **mintautizemet állít fel.**

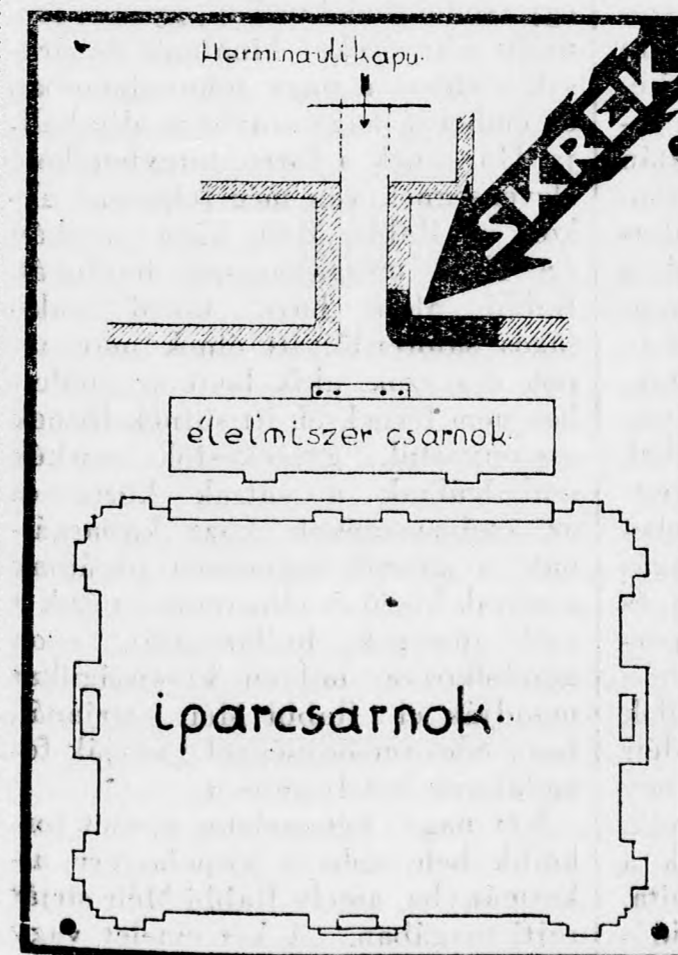
Tisztelettel felkérjük tehát, hogy pavillonunkat (az Iparcsarnok mögött) felkeresni sziveskedjék.

A „Skrekszalámi” pavillonja
a Vásár látványossága lesz.

Skrek Lipót

orth. כשר szalámigyár r. t.
VII., Dob-utca 27.

Telefon: József 424-17, 453-70.

A zsidó közélet egyes jelenségeiről

A régi mondás szerint minden a szerencsétől függ, még a templomban levő Tóratekercsnek is kell szerencse. („Hakajl toluj beamazol afilu szefer tajro sebahé- chól”.) Ez a kijelentés alkalmazható a zsidó közéletben tapasztalt egyes jelenségekre is. Vaának zsidó törekvések, amelyeknek cél-szerűsége, üdvössége nyilvánvaló, amelyeknek keresztülvitelét mindenki hasznosnak és szükségesnek véli, és mégis — nincs szerencsájük, azaz nem kedvező csillagzat alatt folynak le.

Ilyen sikerülni nem akaró akciót látunk a zsidó naptárbizottsággal kapcsolatban. A Népszövetség körében felmerült a gondolat, hogy meg kell reformálni a naptárt. A reform első áldozata volna a fix sabosz. „Üres” napok keletkeznek s ennek következtében a szombat megkezdése hét-éves körtjét a hétnék napjai körül. Hogy ez a vándorló sabosz nagy mértékben veszélyeztetné a szombat eszméjét és megnehezítené a megtartását, azt belátja mindenki. Alakult is a veszély elhárítására Svájcban egy bizottság, amelynek főtárgya az öreg kora-

ellenére fáradhatatlan Dr. Löwenstein zürichi rabbi. A bizottság felvette a harcot a készülő reform ellen. Az akció első megindulásakor felhívta a világ zsidóságát, hogy tömeges aláírásokkal ellátott tiltakozó nyilatkozatokat küldjenek a Népszövetséghez. Dr. Löwenstein járt-kelt ebben az ügyben, de az eredmény várakozáson alul maradt. Pedig ki ne látná be az akció fontosságát? Mégsem sikerül, mert hiányzik — a szerencse.

Nem sokkal szerencsésebb lett az a törekvés, hogy összehívják az összes európai hitközségeket, egy tiltakozó konferenciára. Milyen helyesen van elgondolva: összejönnek a szombat védelmében a sabosz népének képviselői és követelik, hogy hagyják meg számukra az ő felbecsülhetetlen vallási értéküket; a szombatot. A konferencia azonban mégsem jött létre, mert a zsidó bizottság egyes tagjai között véleményeltérés keletkezett.

Ugyanezt a közömbösséget láthatjuk a „Somré Sabosz Világ-szervezet”-ben. Berlinben országokra szóló ünnepélyes összejöve-

tel keretében megalakították a világszervezetet, szép beszédek hangzottak el, a magyarországi delegátus gyönyörűen beszélt, különféle határozati javaslatokat fogadtak el és azután — beállt a csend. Nem hallani arról: kezdtek-e már megszervezni a „Somré Sabosz” bankokat, amelyek kölcsönökkel támogatják a szombattartó iparosokat és kereskedőket, kiépítették-e a munkaközvetítők hálózatát — arról nem hallunk semmit sem. Hogy mi van más országokban, azt nem tudjuk, de hogy Magyarországon az ügy megfeneklett egyelőre (és hogy a fáradhatatlan Korein Dezsón kívül nem igen foglalkoznak az akcióval), az szomorú és fájdalmas tény, ami annál lesújtóbb, mert a szombat megszegésének az aradata egyre nagyobb területet áraszt el.

Igaz ugyan, hogy „minden a szerencsétől függ”, de viszont más mondás értelmében a zsidónak nincsen szerencsecsillaga. („én mazol lejiszroól”) azaz zsidó ügyekben nem szabad törődni kezdő sikertelenségekkel, ezért szükségesek az ilyen fajta elmékedések — amilyenek e sorok — a nyilvánosság előtt, hogy felébrésszék a lelkiismeretet és a közérdeklődést. Sch. S.

Tiberiási emlék

Rabbi Méir Bal-Hanesz napja Tiberiásban egy fantasztikus, európai szemnek alig elképzelhető ünnep, groteszk találkozója fénynek, pompának, bőségnek, nyomornak, erőnek, nyavalyának, civilizációnak és babonának. Rabbi Méir napján öt évezred ülelkezik a huszadik századdal...

Lag-boajmer előtt három nappal tikkasztó forróság kábulatában fekszik az ódon város. A porszemek miriádjai lepik el az arcot és égető szomszúságot okoznak. A Tiberias-tó halálos mozdulatlanban terül el, egy fodor sem játszik a vízen, mint- ha a pokoli hőségben — megfagyott volna. S a káprázatos hőségben átláthatatlan porgomolyagba burkolva az autók szárai rohannak Tiberias felé Rabbi Méir napjára.

A nagy rabbi nemcsak a zsidókat vonzza ide messzi vidékekről. A színes kavargó tömegben, amely az ünnepi menetbe sorakozik, ott látni Transjordániából a hallgatag beduint, akinek övében kövekkel kirakott tör csillog, az arab halászokat, akik

most nem vetik ki hálójukat, a fel-lah-t, aki elfeledkezik a pusztító sáskajárásról. S mellettük az asszonyokat, a büszke tartású beduin lányt, ékszerekkel cicomás hajviselésében, az arab menyecskét, aki fején hordja a tojásos kosarat, hátán pedig sivalkodó porontyát s lefátyolozottan a török nőt. S az exotikus tömeg egyre jobban nő, dagad, a rendőr csak ügyel-bajjal tud rendet teremteni köztük. Az izgatottság mindjobban elhatalmasodik rajtuk, mert már közeledik az ünnepi menet, élén a szent tóratekercekkal, amelyeket szefard chachamok visznek lassan, ünnepélyesen. Az emberek szemében fellebban a rajongás tüze; áttörnek a menetoszlopon és csókokkal borítják el a szent pergamenteket...

A messzi utról jövő autók már jóval előtt kiértek Rabbi Méir sirjához, amelynek környéke egy nyüzsgő, kavargó vásárhoz hasonlít.

Száz és száz csoport tanyázik a dombok körül, szefard, jemenita, marokkói, bocharai és perzsa zsidók seregei, megrakva étellel-itallal, gyerekek ugrálnak, játszadoznak a

porban, limonádét árulnak az emberek, héberül, jiddisül, arabul s még egy csomó dialektusban, gyanus formájú édességeket kínálnak az ár-sok s ebben a nagy tohuvaobubában az ember a maga szavát is alig hallja. Ha ennek a forró, bugyborékoló elevenségnek van még fokozata, akkor ez Rabbi Méir háza tájékán éri el a mozgalmasság tetőfokát. Rabbi Méir háza körül való-ságos sátorerdő: itt élnek már napok óta azok, akik bent az épületben nem férnek el, itt sütnék-főznék asszonyostul, gyerekestül, csirkék szaladgálnak a sátrak körül és az ételmaradékok közt kapargálnak, a gazdák csöndesen pipálnak a sátrak körül és elmerengve nézik a zajló tömegek hullámszát, azon gondolkozva, milyen kívánságukat mondják el Rabbi Méir sirjánál, hogy édes reménységgel várják fogadalmuk beteljesülését.

Két nagy, kétemeletes épület tor-kollik bele abba a kupolaszerű alkotmányba, amely Rabbi Méir sirját rejtje magában. A két emelet vagy hatvan szobájában a legfurcsább, legkülönösebb vidékekről való em-

A prágai zsidó muzeum

A régi, használatból elvont prágai zsidó temető halottasházába helyezték most el a prágai zsidó múzeumot. Az első helyiség vitrinjeiben okmányok vannak kifüggesztve. Így például az az első engedményezés, amikor első- ízben kapott zsidó engedélyt gyógyszer-tár alapítására. A Jeiteles-családnak volt meg ez a ritka privilégiuma. Ebből a családból származott a prágai egyetem első zsidó orvosa is. Hosszú s ellenőrizhetetlen történetek sorakoznak fel azon akadályok során, amelyek 1770-ben az első zsidó orvos promócióját előzték meg. E gyógyszer-tár alapítására II. József és Colowrat gróf adott engedélyt.

A nagy rabbi Bezalel Löwnek, a *hoher Rabbi Löwnek*, a prágai legendák híres hőisének hagyatékából is két könyv került a prágai zsidó múzeumba; egy bölcsészeti értekezés s kommentár Rasihoz. Kulturtörténeti szempontból érdekes az 1613-ból való *Machzor*, amelynek címlapján a régi prágai városi címer szerepel.

Azon fáradozás, hogy a zsidó-

kat a kereskedelem teréről ismét az iparra s mezőgazdaságra szoktassák, a prágai zsidóság körében is nagy volt. A zsidó szabók és cipészek külön céhekben szervezkedtek. A régi gettóban körülbelül 10.000 zsidó lakott, akkori viszonyok szerint meglehetősen nagy szám. Miután a zsidókban nagy volt a specializálásra való hajlamosság és mert mindegyik lehetőleg verseny nélkül akarta megszerezni mindennapi kenyerét, az ipar terén is specializálás kerekedett felül. A prágai gettóban még dobozkészítők is voltak. A prágai zsidó muzeumban főleg létágu s Chanuka-gyertyatartók, fűszerdobozok és más rézkészítmények állanak, a régi gettó iparának idejéből. A gettó szegény volt. Szomorú, hogy ez a szegénység a zsidók között a legvéresebb jelen, nem pedig muzeális érték.

Fischhof Ferenc.

BECKERT HUGÓ

parókakészítő, specialista.

Most

Budapest, Dob-utca 27.

(Skrek ház) Lift.

berek kerülnek egymás mellé: egy kairói gyermektelen, gazdag házaspár alig tud megbarátkozni a szörnyű zivajjal és a sok rongyos emberrel, de Rabbi Méir a meddő asszonyok reménysége és érte eltűrik a plebejus-lármát is. Egy bagdadi zsidó béna fiát hozta el magával, hogy Rabbi Méir sirjánál visszanyerje tagjai épségét, egy jeruzsálemi asszony a legszebb bokharai szőnyeget ajánlja fel a holt mestertnek, hátha segít halálosan beteg férjén. Bénák, nyomorékok, vakok hogarthi csoportja ül, fekszik, a mankón vonszolja magát: mindenki Rabbi Méirtől vár csodát, gyógyulást... R. Méir sirja a félhomályos zugban csak gyéren van megvilágítva az olajmécsesek és gyertyák reszkető fényességében. Köröskörül nádgélyékényeken zarándokok fekszenek, köztük szefard chacham-ok járkálnak és alamizsnát gyűjtenek. A ketős épület udvarán, a ház tetején ezrek várják az ünnepi menetet, melynek napzállta előtt kell a sirhoz érkeznie. A tömeg lelkesedése a paroxizmussig forr, táncolva szokellnek a tórák körül.

Amikor a menet az udvarba ér, le-

borul az alkony s most következik az ünnep legfőbb pontja: a „hadlókoh” (a tűzgyújtás). Az udvar közepén egy kétméter magas oszlop tetején medence nyugszik. Petróle-umba itatott selyemkendőket szórnak a medencébe, asszonyok legszébb, legdrágább holmijaikat tépik le és dobják bele áldozatul. Az este egyre mélyebb, homályosabb lesz, közeledik a gyújtás perce. Bent az épületben megindult a verseny, kicélesz a tűz meggyújtásának tisztsége? Egy amerikai zsidó száz dollárral első lesz s az irigyek sóvár pillantásai közt már büszkén viszi a fáklát, hogy a chachamok ősi melódiai között megkezdje a „hadlókoh”-t. A láng magasra csap fel a medencében s a vérvörös füstben, a fény és árny susterői játékában a tomboló, örvénygesszerű táncban, ugrándozásban, amely ragályszerűen ejti ellenállhatatlan hatalmába a hívő tömegeket, a messziről jött ember szinte azt hiszi, hogy egy rég elmúlt évezred varázsos ünnepébe került a némán hallgató tó mellett, amelynek vizére susterégye hull le egy-egy sziporkázva szállongó szikrája a megszire lobogó rőt színű fáklának. E.

Nincs szombati írás-kényszer az újpesti elemiben

Egy újpesti orthodox olvasónk hozzánk intézett levelében arról panaszkodott, hogy az újpesti állami iskolába járó orthodox gyermekeket szombati írásra kényszerítik s azokat, akik nem akarnak szombaton írni, megbuktatással fenyegetik meg. A levél tartalmáról értesítettük az újpesti állami elemi iskolák igazgatóságát. Ez ügyben a következő levelet kaptuk:

Ujpest, 1931. V. 1.

A Zsidó Ujság t. Szerkesztőségének, Budapest.

Április 29-én kelt szíves soraikat Rosmann igazgató ur, az újpesti áll. el. iskolák gondnokja szíves volt nekem megmutatni, melyre válaszulva örömmel nyugtathatom meg a tek. Szerkesztőséget, hogy teljesen alaptalan az az állítás, hogy az újpesti iskolákban kényszerítik a gyermekeket a szombat és ünnepnapokon való írás, rajz, kézimunkára, csupán azt kívánják meg, hogy a szülő — hivatkozva vallásos érzületére, — kérje gyermekének a szombat- és ünnepnapon alól való felmentését — amit minden esetben teljesít az intézet igazgatósága. Kényszerrel tehát szó sem lehet!

Mindezek dacára, ha netalán a tek. Szerkesztőségnek valamilyen konkrét eset tudomására jutna, szíveskedjék azt Rosmann igazgató ural közölni, aki a bajt feltétlenül orvosolni fogja. Kitűnő tisztelettel

Dr. Nádor Dezső
izr. hitoktató.

Teljesen osztozom a hitoktató ur véleményével. Rosmann Ferenc
p. h. isk. gondnok.

GRADO Főriatengeri fürdő

Pensio Grünglas és Paradies
gyermekotthon villa Maricchio

Orth. כשר elsőrendű magyar és bécsi konyha, központi fekvés, teljes komfort. Gyermekotthont illetőleg jelentkezések május hó 20-ig. Kiváló alkalom orvosi és pedagógiai felügyelet mellett zsidó gyermeknyaraltatásra.

Teljes napi pensio P 8.—
תלש נפיו פנסיו פ 8.—
„Hamburger Verein”-nál.

Okvetlen kérjen prospektust!

HIREK

NAPTÁR

Sábosz Behár-Bechükajszáj,

Ijor 22. — V. Perek

Gyertyagyújtás (Bpest) 6.50

שבת kimenetele 7.45

ומן כריאת שמע : 7.05

OLVASÓINKHOZ! Felkérjük mindazon igen t. olvasóinkat, akiknek előfizetése 1. hó 1-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megújítani sziveskedjenek. Az átutalás legegyszerűbb módja beföldön postafutárképpénzfári csekk útján (50.791 sz.); külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon eszközölhető. (Romániában az utalványon az összeget a postahivatalnak fölött ki.)

— AHOGY LONDONBAN LÁTJÁK. Az angol zsidóság nagy külpolitikai szervezete, az *Anglo Jewish Association* vasárnap, május 3-án tartotta Leonard Montefiore elnöklelete alatt ez évi közgyűlését, melynek főtárgya az európai zsidók helyzetéről szóló jelentés volt. Az ideai jelentés megállapítja, hogy a gazdasági krízis a világ egész zsidóságát a legmélyebben sújtotta. Nemcsak hogy megbénította a kereskedéssel és iparral foglalkozó zsidók életlehetőségeit, hanem új antiszemita hullámot idézett fel az egész világon, de főképpen Németországban. Ami az egyes országok zsidóságát illeti, a jelentés részletesen foglalkozik a lengyel zsidók szörnyű nyomorával. *A magyar zsidóságról* ezeket mondja: „A magyar zsidóság is a gazdasági krízis áldozata lett és ezért elsősorban történt, hogy külföldi hit-sorsosainak segítségért folyamodott.” A magyar zsidóság politikai helyzetét javulónak mondja a jelentés.

— A KICZÜR SULCHON ÓRUCH NÉMETÜL. *Rabbi Selajmo Ganzfried* világhíre szert tett Kiczür-jét most dr. M. Kahn rabbi német fordításban adja ki. A lap felső részén a héber szöveg található, az alsó részét pedig a német fordítás foglalja

el, úgy, hogy a fordítás alkalmas lesz az eredeti széfer tanulmányozásának megkönnyítésére. A fordítás ügyes, hű és folyékony. Megrendelhető: Samson Weiss, Buch- u. Kunst-druckerei, *Frankfurt a/M.*, Cambergerstrasse 21.

— A MUNKÁCSI FŐRABBI KIADJA PALESZTINA-KÖNYVÉT. A munkácsi főrabbi tavaly Palesztinába utazott. Az utazáson részt vett Hermann Ignác ur (Vác) a *Zsidó Ujságban* egy érdekes cikksorozatban be is számolt az utról. Most arról értesítenek bennünket Munkácsról, hogy az ottani jesiva kiadja a főrabbinak erről a tárgyról írott részletes, rendkívül érdekes könyvét.

— MEGKEZDIK A HAIFA-BAGDADI VASUTI VONAL ÉPÍTÉSÉT. Az angolok nagy és régi terve az a vasuti vonal, amely a Földközi-tengertől kiindulva, egészen Indiáig vezetne. Hogy milyen grandiózus egy terv, mutatja egy adat: ezer kilométeren át a *szinji* sivatagon fog vezetni a vasut. Kiindulási pontja a palesztinai *Haifa* lesz. Innen vezetni fog a Tiberiás-tó (Tovarjo) déli részéig, utána Transjordánia (*Éber Hajardén*) északi részét átszeli; az arab határt érintve Irák felé (Aram Naharójim) fordul és Bagdadban torkollik. A nagy munka előkészületeit már megtették. A vasuti vonal teljes kiépítése 1935-re van tervezve.

— AZ ANGOL EGYHÁZ FEJE PALESZTINÁBAN. Az anglikán egyház feje, a canterburi-i érsek a keresztény husvétii ünnepeket Palesztinában töltötte. Megbízásából egy magasrangú pap meglátogatta a palesztinai orthodoxok vezérét: *Rabbi Jozsef Chájim Sonnenfeldet*, aki kifejezte ama reményét, hogy az érsek palesztinai időzése elő fogja segíteni a felekezetek közötti harmóniát. Ugyanez a pap meglátogatta az askenaz cionista főrabbit *Kukot* is. Az utóbbi nem viszonzta a látogatást, valószínűleg azért, mert sértésnek vette, hogy a mohamedánok főemberét, a főmuftit, maga az érsek személyesen látogatta meg, nem pedig megbízott által.

— Az UJ ROMÁN KORMÁNY IGÉRETEI A ZSIDÓKNAK. Az új román miniszterelnök, *Jorga* professor fogadta a romániai zsidók képviselőit: *Ebner* szenátort és dr. *Fischer* Tivadar képviselőt. A képviselők kérésére *Jorga* többek között megígérte, hogy az állampolgárság ügyét rendezni fogja. (Ebben a kérdésben tudvalevőleg a zsidó családok ezrei érdekeltek, mert nem akarják elismerni állampolgárságukat.) Megígérte továbbá azt is, hogy a zsidó ügyek intézésére külön minisztériumi szövet állítanak fel. Megígérte még a miniszterelnök, hogy a cuzista antiszemita botrányoknak véget vet.

Grado tengeri fürdő CONTINENTAL PENSIÓ

orth. כשר!

A „Verein zur Förderung ritueller Speisehäuser”, Hamburg, felügyelete alatt.

Kényelmes szobák, vízvezeték, elsőrangú konyha, mérsékelt árak.

Meleg édesvízfürdők!

Kérjen prospektust!

LEOPOLD MAJER, GORIZIA.

(Italien)

Gumiharisnyák Fűzők Gyógyhaskötők

és
egészségügyi cikkek.

Hungária Kötszergyár R.-T.

IV., Krisztól-tér 6

IV., Kossuth Lajos-u. 8

VIII., Üllői-ut 40

I., Krisztina-tér 3

TELEFON

TELEFON

Kizárólag egyedül orthodox kóser

WEISZ MÓR keksz, teasütemény és kétszersült gyára
Budapest, VII., Dob-utca 22. — Telefon: József 423-65.

Felhívás! Értesítem igen t. vevőimet, hogy keksz-gyártmányaimat minden fogyasztó részére hozzáférhetővé tegyem és hogy a közönség **kizárólag orthodox felügyelet alatt álló** kekszet vásárolhasson, áraitam leszállítottam:

5 kgr. rendelésnél postán utánvétellel kilója P 1.10

— A budapesti orthodox rabbiság felügyelete alatt —

— OLASZ LAPOK A JERUZSÁLEMI FÖMUFTIROL. Olaszországban tudvalevőleg Tripoliszban gyarmata van. Csak a multkor közölte a *Zsidó Ujság*, hogy az olaszok rendezni akarják az ottani zsidóság ügyeit, többek között a tripoliszi barlanglakó zsidók helyzetének javulása várható az olasz kormányzattól. Egyes arab körök azzal izgatnak, hogy a tripoliszi arabokat elnyomják. A békétlenséget szítók, élén a jeruzsálemi főmufti áll. A római sajtó ebből az alkalomból nekitámad a főmuftinak — megírja róla az igazát. Emlékeztetik arra, hogy egy olyan ember, akinek lelkiismeretét az 1929-i palesztinai zsidó-ökléssek terhelték, viselkedjék esendesebben. Az olasz lapok megtámadják az angol kormányt is, mert túri az elenséges bojkott-mozgalmat.

— AZ ORSZ. BIKUR CHOLIM EGYESÜLET peszách után tartotta rendez évi közgyűlését. *Weinstock* Vilmos elnöklete alatt, aki lendületes beszédben kérte a közgyűlést, segítsék elő, hogy a sok viszontagság és súlyos gazdasági válság dacára is emberbaráti feladatainak, a kórházi szegény beteg hittestvérek rituális ellátásának teljes mértékben eleget tehesen. A *Lóvy* Samu által előter-

jesztett évi zárszámadást, vagyommérleget a közgyűlés egyhangulag elfogadta és az előjáróságnak a felmentvényt megadta. Ezután az új vezetőség megválasztására került sor és elnökké egyhangu lelkesedéssel dr. *Rakonitz* Dezsőt, igazgatókká *Ernst* Márkuszt és *Spitz* Hermant, pénztárossá *Ehrenfeld* Mártont, elnörré *Lóvy* Samut választotta a közgyűlés. Dr. *Rakonitz* Dezső meghatottan mondott köszönetet a bizalomért és ígérte, hogy az egyesület a tradícióknak megfelelően akarja vezetni. — Az elmúlt szombaton jelent meg az új előjáróság az egyesület *Dessewffy*-utca 23. sz. alatti templomában, ahol a Tóra elé járultak és a közönség részéről meleg ovációban részesültek.

— A TOLVAJLÁSOK CSIMBORASSÓJA. A newyorki zsidóegyedület most izgalomban tartja egy nagy Tóratekeres-lopási ügy. Egy 80 éves szajfer-nél, *Elchonon*-nál találtak egy igen nagy raktár Tórát. Amikor egy newyorki templomból elloptak egy széfert és a gyanu egy *Ruschinsky* nevű egyénre terelődött, figyelték, és a nyomok az említett szajfer lakásába vezettek, ahol rátaláltak a raktárra. A tolvaj azt mondta, hogy — állítólag — az öreg

biztatására tolvajbandát alakított, amely Lengyelországból, Angliából és más európai országból összelopkodta a szent tekereseket és Amerikában értékesítették. A 80 éves *Elchonon* kétségbeesetten tiltakozik a gyanúsítás ellen és azt mondja, hogy a tolvaj hozzá jött és elmondotta, hogy orosz emigráns és alkalma van a szovjet által lefoglalt Tórákat kimenteni Amerikába és ilyen módon megmenteni a megszentégtelenítéstől. A vizsgálat mégindult.

— VIZÁRADÁS VILNA KÖRNYÉKÉN. Vilna és környékén vizáradás van. Magában a városban nincs villanyvilágítás, mert az elektromos műveket elárasztotta a víz. — *Druc* városkában régi templom van s a víz 4 méter magasnyira elborította. 170 Tóratekerest sikerült kimenteni, továbbá egy 486 éves Tóratekerést. Több mint 3000 talnudpéldányt elsodort a víz. *Braszlav*-ban a kórházi betegeket háromszor kellett átköltöztetni.

— HALÁLESET. Nagyváradról jelentik: *Steiner* Ábrahám z. c. l., a *sasz-chevra* egyik *maggidja*, agyvérzés következtében, 63 éves korában elhunyt. Óriási részvétellel lefojt temetésén *Fuchs* Benjámin főrabbi bucsúztatta. — חנכה

MEGHIVÓ

Okvetlen keresse fel Magyarországnak legrégebbi orth. כשר szalámigyárának minta-tüzemét a

NEMZETKÖZI VÁSÁRON,

ahol modern gépeinkkel a **virstli gyártását** bemutattuk és a helyszínen frissen árusítjuk.

Pavillonunk az Iparcsarnok mögött, észak-keleti sarkán.

REBENWURZL R. T.

orth. כשר szalámigyár

(ALAPITTATOTT 1886.)

Budapest, VII., Kazinczy-u. 41.

Üzletek:

VI., Laudon-u. 3.

VII., Király-u. 1.

VIII., Garay-u. 44.

— Postarendeléseket a leggyorsabban szállítunk.

Viszontelárusítók legmegbízhatóbb beszerzési forrása

Kérjen árjegyzéket!

Sürgőnycim: „Bösor”, Budapest TELEFON: JÓZSEF 449-45

Művelhető reptényünk megfajtása:

מפירת העומר
Az üres kockák baloldali betűi ugyanis ezt adják:

ב	ג	ה	Növény neve
ב	ו	ה	Teügerpárt
ו	ד	ג	Háziallat
ב	ב	ע	Óldai
ה	ז	א	„Te” arameusul
ה	א	ז	Csitros
ע	ס	ש	Bőség
ו	ר	ה	„600”
ב	י	ב	Szomjat olt
ב	ב	ז	Vadállat

Megfajtották: óbudai Freudiget Fülöp, Kahan-Frankl Mózes (Budapest), Pollák Gyurika (Rakamaz), Ilj. Guttman Vilmos (Polgár), Wilder Abraham (H.-Nánás), Schönberger Ilon és Szóri, Weingarten Dávid és testvérei (Ujpest), Paplanos Márk (Balkány), Jungreis Amrom (Gyönyös), Berkovits Zechárjő, Saphir Artur (Montreux), Reich Béla (Nyírbátor), Blau Jolánka és Szimike (Pusztadobos), Grosz Czódek és Chajim (Magyarregy), Steiner Malkele, Pollák Gizike és Dezső (Levelek), Sälzer Samuel, Gyémánt A., Neustadt Rózsika, Stern S. B., Katz Dávid (Dun.-Streda), Eisenberg Mór (Ujpest), Weiszhaus Jenő, Weisz Jenő (Nyírbogát), Groszberg Ervin, Lövinger Károly (Bpest), Fuchs Sali (Biharkeresztes).

x Az új nyári menetrend — mint ismeretes, f. hó 15-én életbe lép. Ez alkalmából ismét kellemes meglepetéssel szolgál a most megjelent ZOLD MENETREND: alakja kicsi, könnyen kezelhető, igen áttekinthető, ugynevezett zseb-alak s terjedeleme 344 oldal. A vasuti és hajózási menetrendek mellett közli a vidéki autóbuszjáratok részletes menetrendjét is és a week-end, társasutazási-, turista kedvezmények-, körutazási- és helyjegyekre vonatkozó ismertetést. A Zöld Menetrend mind ezeken kívül olyan újítással lepte meg a menetrendvásárlókat, amely a menetrendkiadás történetében egyedülálló:

Függöny maradékvásár

LÖWY ARTHUR-nál

Franca csipkeszövetek négyzetmétere 2 pengő

Király - utca 15
Lipót-körut 25

állandóan ingyen értesíti a közönséget az időközi menetrendváltozásokról. A zsebalaku Zöld Menetrend ára 1 pengő, mindentűt kapható.

— A KALLÓI TIFERESZ BACHURIM legutóbbi közgyűlésén, melyen Bródj főrabbi és Mandel Herman hitk. elnök is megjelent, a köv. tisztikart választották: Krajinik Jenő elnök, Löwy Zoltán alelnök, Weisberger Herman gondnok, Grünfeld Sándor pénztáros, Teixler Béla titkár, Tischler Herman ellenőr, Davidovits Márton könyvtáros; Grosz Ignác, Hirschi Zoltán, Rothfeld Herman, Schwartz Ernő, Róóz Rezső, Reiner Jenő, Weisz Elemér, Lebowits Lipót, Bergel Lajos, Friedrich Márton tanácsnokok.

— A SZLOVENSZKÓI METSZÖK SEGÉLY-EGYLETE. A „Sevesz Achim” vezetősége az ország területén több helyen összejöveteleket tartott. Az összejöveteleken hangoztatták, mily fontos a sajtó útján tömörítése. Gyűlések voltak Tornalján, Vágsellyén, Galántán, Homonnán, Érsekújváron, Losoncon. Több helyen a helybeli rabbi megjelent és fejtegette a „Sevesz Achim” céljainak nemességét. — Ujabb hírek szerint a „Sevesz Achim” meggyezett a póstyéni fűrdőigazgatósággal, illetőleg hitközséggel, hogy az idény folyamán, gyógykezelésre szoruló met-szők lakást, ellátást és fűrdőhasználatot kaphatnak; ha a hitközségi met-szővel karöltve végzik a sechitói teendőket.

— BARÓ KOHNER CSALÁDI ÖRÖME. A neológ országos irodá érdemdús elnökének, báró Kohner Adolfnak leánya férjhez ment egy bankigazgatóhoz. A felekezeti közélet eme kitünőségének családi öröme alkalmából a magyar-zsidó felekezeti intézmények üdvözlete elmaradt, mert nem volt egyházi esküvő, lévén a vőlegény — nem-zsidó!...

x Epekő-, vesekő- és hólyagkőbetegségeket, valamint azokat, akik húgsavas sok túlszaporodásában és közzvényben szenvednek, a természetes „Ferenc József” keserűvíz állandó használata mellett állapotuk enyhülését érhetik el.

Az orvosi gyakorlat számos kiváló férfit hosszú megfigyelés alapján megállapította, hogy a Ferenc József víz biztos és rendkívül kellemesen ható hashajtó s ezért prosztatap betegségeket is ajánlják. A Ferenc József keserűvíz gyógy-szertárakban, drogériákban és tüzérszertárakban, drogériákban és tüzérszertárakban kapható.

Talány

(Stern Lipót, Párizs)

במטמונים תחפשנה ואל יחסר
ואז תמצא כי שפיר יכול
יום חמשה עשר
על ראש חודש לחול

(A kínészek között keresd, de ne hiányozzék, és akkor megtalárod, hogy tizenötödike elsejére [ujhold napjára] eshetik.)

Keddig beérkező megfajtott neveit a következő számban hozzuk.

— BEKÜLDÖTT HÍREK. R. Mair Jozsef Rubin, a bodrogkereszturi rebbe Budapestre érkezett, ahol f. hó 14-ig fog tartózkodni. Klein J. néél, Rombach-u. 6. I. It. — A berettyóújfalusi „Chevro Bachitfűt” Blum Jenőt gondnoknak, Blum Józsefet ellenőrnek, Schönfeld Józsefet (Kismárjá) titkárnak választotta. — Szombathelyen Jungreis vámosmikolai rabbi vendégségbe hívta, zött és a hitközség felkérésére a templomban hatásosan szónokolt. — Egerben Schreiber főrabbi úr legfiatalabb veje, Klein J. Salamon Keszáról, tartott peszáchkor tetszéssel fogadott vendégszónoklatot. — A Késmárki jesiva növendékei a főrabbi buzdítására magidusz- és charifűz-egyletet alakítottak, melynek gondnokaként Jungreis Lipót (Csenger) és Jungreis Ignác (Nádudvar) választották meg. — Győrött a főrabbi veje, Frey Mózes surányi dájjon tartott a hitközség felkérésére peszáchkor igen jól sikerült charifűz- és magidusz-drótsót a templomban. A fiatal tudós rabbit óvációban részesítették.

Családi hírek

Lichtenstein Abraham, a balkányi főrabbi fia eljegyezte Szoffer Jolánkát, a marosvásárhelyi főrabbi leányát. (Minden küll. értesítés helyett.)

* Öszinte szívből mazeltovt kívánunk Lichtenstein Abrahamnak, Nyiracsád megválasztott főrabbiájának, egyesületünk szeretett előadó elnökének, a marosvásárhelyi főrabbi ur Jolánka leányával történt eljegyzése alkalmából. A balkányi T. B. Egyesület nevében: Jakob Ezekiel titkár.

A bazini autodafé

11. Történeti elbeszélés a XVI. századból.

Irta: Stadler Károly

Hanna a börtönben értesült, hogy az összes bazini zsidók ismét zár alá kerültek s hogy vérváddal vádolják őket. Belenyugodott volna valahogy nehéz sorsába, ha édesatyja haláláról nem értesül, vagy ha legalább elzárt édesanyjával beszélhetett volna. Midőn értesült, hogy szokése után apja a prépost szobájában, egyetlen leánya tettét elátkozva, összerogyott, egész valójában megrendült.

Harmadnap a vádbíróság elé vezették, de a nagy izgalmak hatása alatt képtelen volt összefüggően beszélni. A következő este a káplán meglátogatta Hannát a cellában.

— Hanna — szól hozzá a káplán — ne csüggedj: jóakaród vagyok! Hallgass tanácsomra, nem fogod megbánni...

Hanna élénk mozdulattal visszautasította a káplánt, anélkül, hogy hozzá szóltna. Másnap ujra vallatták Hannát a prépost elnöklete alatt.

Hanna moralizálja a prépostot — Mit akartok tőlem, — kiáltott fel elkeseredetten — talán én is gyilkos vagyok? Aki atyámat megölte; anyámat, férjemet velem együtt börtönbe vetette s szétválasztotta azokat, kiket I-ten egyesített, azzal én nem állhatok szemközt mint vádlott...

— Aki I-ten szolgálja, annak kötelessége az emberben az i-teni szikrát, a lelket kimélni. Aki lelket kinez, az I-tenet káromol... Adjátok vissza atyámat, anyámat és férjemet, majd csak aztán beszélhetünk gyilkosságról... Mindaddig egy szót sem erről a gyalázatos meséről!

A prépost meg akarta botoztatni Hannát vakmerőségéért, de a bizottság higgadtabb tagjai védelmébe vették a szegény fiatalasszonyt. Visszakísérték cellájába, ahol nagy zokogásba merült.

A káplán térítési kísérlete

Midőn besötétedett, a káplán ismét meglátogatta Hannát.

— Hanna, — szól most kérlelő hangon az ifju pap — ismét itt vagyok. Kérlek, ne uszítsd magad ellen a vizsgáló bizottságot. Fogadd jóakaró tanácsomat: vedd fel a keresztiséget; hagyd oda férjedet, anyádat, majd kárpó...

— El, szemem elől, átkozott

képmutató — förmedt rá Hanna a megszeppent vendégre. Takarodj innen, ne lássalak többet...

Búsán hagyta el a káplán Hannát, akihez nem is tért többé vissza.

Jehuda vallatása

A bizottság folytatta működését és Jehudát kezdte vallatni.

— En idegen földről jöttem ide, nem ismerek senkit, a gyilkosságról csak most hallottam először s egész bűnöm csupán az lehet, hogy egy — nemesen gondolkodó fiatal zsidólányt nőül vettem s a kényszerítő körülmények hatása alatt megszököttem. Eléggé fáj, hogy szegény apósom halálát okoztam vele. Ha ezt tudom, talán inkább lemondtam volna Hannáról...

— Nem úgy áll a dolog, — vetette közbe a prépost — te egy a keresztény hitre áttérni akaró nőt elcsábítottál és megszököttél, akkor, amikor ez már 4 hét óta készült a keresztiség felvételére.

— Bocsásson meg, főtisztelendő ur, — felelt Jehuda — én nem tudtam, hogy Hanna át akar térni.

A bizottság elejtette Jehuda ellen a vérvádat s a maga részéről felmentette. A prépost parancsára azonban mégis visszakerült a börtönbe.

*

Hanna nemes szívét a sors csapása továbbra sem kimélte meg. Jehuda a börtönben halálosan megbetegedett. Amikor ezt Hannával közölték, valósággal örjngeni kezdett. Fogolytársai nem voltak képesek megvizsgálni...

Jehudáról időközben már a legrosszabb hír érkezett. Szerencsére nem tudta meg Hanna, aki kimerülve ott feküdt a földön, egy vékony szalmarétegen. Aludt... tán álmodott is... a pozsonyi czidükhadin házikóról... az ott töltött boldog napokról, Jehudáról, apáról, anyáról.

Bazin lakosságának időközben szenzációja akadt: eltűnt a káplán. Egyesek azt rebesgették, hogy megőrült, mert egy idő óta nagyon furcsákat beszélt. Némelyek meg titkos szerelemről ujságotak, mely miatt öngyilkos lett volna. A prépost megdöbbenve vette e hírt; keresztette, de nem akadt nyomára. (Vége köv.)

Szellemességek...

K...ban történt, hogy az ottani neológ hitközség tagjainak nagyrésze nagyon szeretett volna vallásosabb, konzervatívabb életnívót felmutatni és többek között arról táncsoztak a hitközség vezetői, hogy a nagy, orgonás templom mellé építenek egy kisebb nagyságu, de szigoruan orthodox berendezésű imaházat, (almemorral a közepén), felveznek a doktor prédiger mellé egy abszolút orthodox dájont, a dájonhoz megfelelő pájeszes, szakállas, biberhüt-ös saktart és így tovább. Elmentek tehát a vezetőik a főrabbihoz és előadták a hitközség reorganizációjára vonatkozó javaslatukat. A főrabbi végighallgatta a küldött-séget s aztán kijelentette, hogy semmiféle „ujításba” nem megy és nem mehet bele, mert uraim, mi szigoruan ragaszkodunk a régi hagyományokhoz és én, míg itt vagyok és öröködöm a régi zsidó tradíciók felett, addig semmi újítást a hitközségben nem engedélyezhetek. Si non e vero bene trovato...

*

Egy fukar baal-bósz, aki a világ előtt mégis jótékonynak szeretett szerepelni, vendégül látott egy szegény bócher. A vacsora nagyon szük volt, de amikor a talmudista már lefeküdt aludni, előkerült az asztalra a sok finom étel és csemege. A talmudista megsejtette a valótl, felöltözött és bement a másik szobába, a meglepett lakmározók közé.

— Azt hittük, már alszik? — kérdi a házigazda nagy zavarban.

— Elfelejtettem törámagyarázatot mondani a vacsoránál — felelt a bócher.

— Halljuk hát a tórá, — türelmetlenkedik a házigazda.

A talmudista pedig a következőket adja elő:

— A Midrás szerint Majse rabénü az égben negyven napig, mig oda-fönn volt, követte az angyalok szokását, nem evett, nem ivott és nem aludt. Már most kérdés: honnan vette ezt a midrás? A bibliában csak azt olvassuk, hogy „kenyeret nem

Tátralomnic! MagasTátra!

Egyetlen szigoruan megbízható orth. Pensio a Magas Tátrában. Első-rangu konyha és kiszolgálás. Tátralomnic egyike a legszebb és legfor-galmasabb helyeknek a Magas Tátrában. Egész éven át nyitva.

SCHREIBER MÓR, TÁTRALOMNIC
Bugsch Villa.

„És vizet nem ivott”, de az sem áll, hogy aludni sem aludt. Magyarán azonban nagyon egyszerű: Miért nem evett és nem ivott az angyalok példáját. Amde ha lózes aludt volna, honnan tudhatta, hogy az angyalok valóban nem esznek és nem isznak-e? Hátha úgy volt, hogy mialatt ő aludt, az angyalok szépen asztalt terítettek és bőven akmározkáltak? A midrás tehát joggal eltelezi, hogy Mózes az egész idő alatt nem aludt az égen és így biztosan tudta, hogy az angyalok egyáltalában nem esznek és nem isznak.

Pályázatok

A BÉKÉSCSABAI ORTH. IZR. HITKÖZSÉG **עֲוֹמֵת שׁוֹמֵת שׁוֹמֵת** állásra pályázatot hirdet. Pályázótól megkívántatik, hogy **מְנַקֵּה וְיָדֵה** legyen s hogy a felesége a **מְנַקֵּה וְיָדֵה**-t kezelje. Három elismert orth. rabbittól **מְנַקֵּה וְיָדֵה**-vel rendelkező pályázók, 40 éven aluli magyar állampolgárok, kik a magyar nyelvet szóban és írásban jól birják, küldjék be alulírott elnökhöz ajánlataikat, családi állapotuk megjelölésével. Fizetés megegyezés szerint; utiköltés csakis a megválasztottnak térítetik meg. Az állás azonnal elfoglalható.

Békéscsaba.

Stern Armin hitk. elnök.

Felhívás

elemi iskolai tanulók németországi és ausztriai nyaraltatása ügyében.

Sajnálattal látjuk, hogy orthodox fiatalágunknak — az életben szerfölött fontos — idegen nyelvismerete napról-napra csökken. Gazdasági és társadalmi rétegződése folytán az orthodox fiatalágunk elsősorban is a német nyelv ismeretére kell törekednie. E célt kívánja elérni a napokban Budapesten megalakult szervező-bizottság, a szünidei nyaraltatásnak a nyelvtanulás szolgáltatásba állítása által. A bizottság jelen sorokkal egyidejűleg felhívást tesz közzé a németországi és ausztriai konzervatív lapokban, felszólítván mindazokat a szigorúan orthodox életmód szerinti élő családokat, amelyek akár cseré formában, akár ingyenes felajánlással 7—11 éves magyarországi orth. gyermekeket hajlandók a nyári szünidejére magukhoz venni, egyben átirattal fordul a németországi s ausztriai Tórahű rabbi és tanító szervezetekhez és közintézményekhez az akció sikere érdekében. Ezek előrebocsátása után fordulunk a főtisztelendő rabbikarhoz, a magyar orthodox közélet vezetőihez,

tanítóikhoz és mindazokhoz, akik az ügy fontosságának tudatában vannak, bocsássák ezirányú tapasztalataikat, tanácsaikat, véleményüket a bizottság rendelkezésére, ugyszintén jelentsék be, hogy németországi és ausztriai kapcsolataikkal mennyiben segíthetik elő munkánkat. A nemes ügy iránt érdeklődők szíves pártfogását és segítségét kéri a

Szervező Bizottság.
Mindennemű értesítés, levél stb. a köv. címre küldendő:
Autl. Orth. IZR. Iskola, Sonnenschein Sámuel tanító részére, Bp., Dob-u. 35.

Apróhirdetések

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér.

Házasság

HUSZONHÁROM év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. Telefon. Cégnyelküli levelezés.

INTELLIGENS, jólelkű, szép, nemesszívű rokonom részére **מְשַׁחֵה מִיִּחוּסֵה**, 6000 P hozománnyal, talmid-chochom ש"י-keresek. Esetleg megfelelő fiatal özvegy. Ajánlatokat válaszbélyeggel „szerecsere” jelígyére a kiadóba kérek.

KIZÁRÓLAG előkelő körökben, házasságokat legdiszkrétebben közvetít, Meisels héber könyvkereskedés és tárliszszövedő, Rombach ucca 8. A Rombach templommal szemben. — Bármily könyv megvásárlásáért, levelezőlap hívásra, házhoz megyek.

SZOMBATHELYEN legízesebben és legolcsóbban étekezhetik **EINHORN SIMON** orth. kóser vendéglőjében. Belsőikátor 3. Előzékeny és pontos kiszolgálás. Lakodalmat jutányosan vállal.

Mielőtt sirkövet (ת-מצבה) vásárol, saját érdekében kérjen költségvetést

RÓNA SÁNDOR sirkőgyárából, NYIREGYHÁZA, Orth. templom közelében. Telefon 219.

LAURANA fürdő, **ABBAZIA** mellett. A legkellemebb tengeri nyaralóhely, gyönyörű szobákkal, balkonnal, kilátás a tengerre. — Elsőrendű orth. magyar konyha. — Napi pensió 25 líra.

Leányok és fiuk nyaraltatása. — Felvétel 6 évtől. A szülők ötödik évi bizalmával — szakszertű, gondos felügyelet, vallásos nevelés, orvosi ellenőrzés és elsőrendű ellátás biztosítva. Prospektust küld az akció vezetője.
Reichmann Mór tanító, Kecskemét.

LÖWINGER SÁMUEL, Kaba. Házasságközvetítő. Eredmény biztos. Válaszbélyeg mellékelendő.

Különféle

GARANTÁLT tiszta, orth. kóser libazsír, 5 kg-os tételekben is, a legolcsóbb árban kapható. Üz. Klein Rudolfné, Kecskemét, Rákóczi-ut 5.

ÖVADEKKÉPES ügynök képviselőt, pénzbeszedőt vagy bárminemű bizalmi állást kívánál, úgy Bp-ten, mint vidéken. Ajánlatokat „Tüchtig” jelígyére a kiadóba.

25 ÉV ŐTA fennálló, jól bevezetett cipészüzlet, gépekkel, Budapest legforgalmasabb helyén, betegség miatt eladó. Cím a kiadóban.

JÓ PARNOSZO! Nagyobb vidéki városban levő, szépen berendezett, teljesen felszerelt, fűszer- és csémege nagybani kereskedés (pálinka kicsinyben), amely 10 éve fennáll, 6—8000 pengővel közreműködő vagy csendes társat keres. „Szombaton zárva” jelígyére.

„FAVORIT”
fest, mos, tisztít
VI. PAULAY EDE-UTCA 51.
Szombaton zárva.
Értesítésre házhoz küldök.

Van szerencsém értesíteni a n. é. közönséget, hogy 25 éve fennálló **héber könyvkereskedésemet** Rombach-u. 1. szám alól KAZINCZY UCCA 33. SZÁM ALÁ, az orth. zsinagóga mellé helyeztem át. Szíves pártfogást kér STEINER G. JÓZSEF מוכר ספרים

Felolcs szerkesztő és kiadó tulajdonos **GROSZBERG JENŐ**
Spatz Henrik könyvnyomdája Budapest, VII., Kertész-utca 21.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ל'צ"ז

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Sip ucca 10. sz.
Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791.
Egész évre 20 pengő

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Vezetőink szózata

Nehéz felhők, cikázó villámok, égi dörgések közepette, midőn megrendült a föld, reszkettek a hegyek és völgyek, szólt az i-teni szózat Jisroélhez. E szózat nyomán fény és világosság áradt I-ten választott népére, Jisroél megkapta — fenséges atyai ajándéku — a szent Tajrót.

És száll a szózat Szináj zengő bécéről azóta, nap-nap után szüntelen, *bechol jajm bász-kajl jajczesz méhár Chajrév*, mely szózatot sajnos nem akarjuk meghallani, nem akarjuk megérteni. Gondfelhők, ellenségeskedők villámai, csapásdörgések közepette megrezzen a zsidó szív, meghallja ezen a Chajrév-hegyről hangzó i-teni szózatot, mely tudtára adja, hogy *aj lóhem lábrjajsz*, minden emberi nyomor és szenvedés oka, *méelbajno sel Tajro*, a Tajro megalázása. Mert I-tenről elutasítottnak tekintetik az, aki nem becsüli meg a Tajrót és e szózat nyomán szent Tajrónkhoz menekszik Jisroél fia.

Minden zsidó lelkét a *Matan Tajro* magasztos ünnepének áhitatos csendje szállja meg e napokban és minden zsidó szívében lángra gyullad a kinyilatkoztatás — évközben néha szunnyadó — szent tüze. És ebben a megbítt csendben megérzi, meghallja minden zsidó lélek a Chajrév-szózatot, megérzi, meghallja a Tóra búvárainak feltörő sóhajait és a Tóra-szeretet kigyulladt tüze kiterjed a Tajro zászlóvivőire is.

Ezen Chajrév-hegyi **נח קול** erős visszhangja rázta fel a napokban a magyar zsidóságot. Nagy rabbijaink és bölcs vezetőink ébresztője, segélykiáltása ver fel bennünket. *Frankl Adolf*, a *Központi Iroda illusztris elnöke*, a *mádi, debreceni, győri, kisvárdai, nyirbátort, nagykálói és ujfehértói főrabbi felhívással fordultak a rabbikhoz és a zsidó közönséghez*. A jesiva-nyomor megdöbbenítő képét tárják elénk. Szívemarkoló, velőtrázó vészkiáltással kérik min-

den igaz zsidót a jesivák megmentésére. Teljes erővel, szívből jövő és szívhez szóló szavakkal szállnak síkra a „*Tomché Jesivósz Sabosz*” ezévi különös sikere érdekében. Ime pár kivonatos szó szívből fakadó szózataikból:

A rabbikhoz intézett felhívásból: „A zsidóság várfalain, sajnos, nagyobbodtak a hasadékok, a vallástalanság ijeszítő módon terjed és most egyetlen biztos védbástyánkat, szent várunkat, a jesivát is összeomlás fenyegeti. A várórség, a Tomché Jesivósz munkája igen megehezült. Mindnyájunk szent kötelessége őt teljes erővel támogatni, a T. J. erősítése — a tradicionális zsidóság erősítése...”

A közönséghez intézett felhívásból: „A szomorú gazdasági állapotok megrendítették alapjukban a zsidóság évezredes fundamentumait, szent jesiváinkat. *A jesivák egy bizonytalan jövő előtt állnak. Fenntartásuk erősen veszélyeztetve van*. Az „Országos Tomché Jesivósz Egyesület”, szent Tóránk ezen szilárd védbástyája, meggyengült. A jelenlegi katasztrófális gazdasági válság viharai veszélyeztetik áldásos működését. *Lényegesen többnek kell ezidén a Bamidbor*, a „*Tomché Jesivósz Sabosz*” *jövedelmének lenni, mint a korábbi években*. Sajfor-ként emeljük fel kérő szavunkat és kiáltunk segélyért. Emlékezzetek, szent jesiváink vannak veszélyben! Ez létérdekiünk! Szent Tóránk fenntartásáról van szó! Minden zsidó kötelessége az Orsz. T. J.-t tettersen, erejéhez képest, sőt ezen felül is támogatni...”

A Tajró hangja, vezetőink e lelkes riadója kell, hogy meghallgatásra találjon. Szent Tóránk hív, — ki ne követné? A jesivák helyzete félelmetesen szomorú. A legsötétebb szin sem elég sötét, hogy a jesivák helyzetét oly sivár, oly szomorúra fesse, mint amilyen. Meg kell menteni je-

siváinkat. A zsidóság jövőjéről van szó! Azért pedig mindenkinek mindent meg kell tenni.

A Tajró elfogadásával kötelezettséget vállaltunk, fenntartásának biztosítására. Itt a kötelezettség teljesítésének határnapja. És mi teljesíteni is fogjuk kötelezettségeinket. Biztosra vesszük, hogy összes hitközségeink feladatuk magaslatán fognak állni és minden egyes zsidó is méltóan fogja kivenni részét e szent munkából. Kell, hogy így legyen! Biztosítunk sikeres eredményt a „Tomché Jesivósz Sabosz”-nak és a „Tomché Jesivósz hét”-nek. Lehetővé kell tenni a T. J.-nek, hogy eme nehéz és válságos időkben, amikor munkája még szükségesebb, fennakadást nélkül teljesítse szent hivatását. A Tajró népe nem feledkezik meg a Tajró búvárainról.

E szombaton nyilvánuljon meg, hogy el még minden zsidó szívben a kinyilatkoztatás tüze, a Tóra-szeretet parazsa.

Hizohárú...

„Hizohárú bioné anijim... — vigyázzatok a szegények gyermekeire, mert belőlük indul ki a Tóra.”

Tudjátok, hogy mit jelent ez a mondás? Az egyiknek szent kötelességet, alkalmat, hogy aránylag könnyen jusson egy *sulyos מצוה*-hoz, a másiknak egy darabka kenyert, egy lehetőséget, hogy idejét a tóratanulásnak szentelhesse, mindkettőnek együtt pedig azt a rendkívüli fontosságot, melyet bölcsseink a Tóra fennmaradásának, a Tóra tanításának és tanulásának tulajdonítottak.

Mikor bölcsseink felszólítottak bennünket, (*Nedórim* 81.) hogy vigyázzunk a szegények tóratanulására, úgy nem azt akarták evvel hangsúlyozni, hogy a Tóra csupán a szegényekből indul ki,